

A”

Aalto-yliopisto
Taiteiden ja suunnittelun
korkeakoulu

Antropologia

MUO-C3030 Empiirinen tutkimus 6

op

CS-C3300 Muotoiluantropologia 3

op

Pvm:	MA 26.2.	MA 4.3.	MA 11.3.	MA 18.3.	MA 25.3.	MA 1.4.	TI 2.4.	MA 8.4.	MA 15.4.
Tila:		Q201	F101	Q102					TILA VARATTAVAI
9-12		Tutkimussuunnitelman laatiminen	Tutkimussuunnitelmien esittelyt (HP pois 9.30-10.30)	Tutkimusraportin kirjoittaminen (Zoom?)		Pääsiäinen	Raportin välipalautus		Loppukatselmus
Tila:	F101	F101	F101	Q102	Q102			Q102	
13-15	Intro tutkimusorientaatioihin	Muotoilu luotaimet	Rakenteellisten värien tutkimus. Tutkimuskysymyksen ja aiheen rajaaminen	Muotoiluantropologia	Laadulliset aineistot	Pääsiäinen		Muotoiluajattelu	Jatkuu ip jos tarpeen
Tila:		F101							
15-17		Tutkimusasetelman rakentaminen				Pääsiäinen			
	Pakollisuus:								
	Kaikki		Huom! Ohjaustapaamiset yleensä tiistaisin. Osa voi olla pakollisia (Materiaalitutkimus)						
	Vain 6 op kokonaisuus								
	Vain luotaintutkimus 3 ja 6 op								

Opintojakson aikataulu

Kuva: The Kula Ring blogi.
BBC2 dokumenttituotanto The
Hunters of the South Seas.
Kuvaaja tuntematon.

Antropologia = kreikkaa. "Oppi ihmisestä",
study of a man.

Historioitsija Herodotus: ensimmäiset
antropologiset kuvaukset, joissa käsitteli
Kreikan ja Persian sota (499–448 eaa).

Roomalaiset historioitsijat jatkoivat
Herodotuksen linjoilla.

Tarinat eivät perustuneet ensikäden
tutkimukseen vaan kuulopuheisiin, joissa
paljon fantastisia ja propagandan
elementtejä.

Kuva: Getty Images

1800-luvulle asti länsimainen kirjoittelu käsitteli muita kansoja ja heimoja oman sivistyneisyytensä peilinä:

Tarinat vilisevät mielikuvituksellisia heimoja/rotuja/lajeja.

Tarinoilla korostettiin oman kulttuurin sivistyneisyyttä.

Samalla oikeutettiin paikallisen väestön epäinhimillinen kohtelu ja riisto siirtomaissa.

Photo by Dhafi Fimbay on Unsplash. Kuvan paikka: Teluk Bintuni, Länsi-Papua, Indonesia

Siirtomaavallan aika

Vasta 1800-luvulla ajatus, että "kulttuuria" ja "muita" voidaan tutkia jäsenyneesti ja systemaattisesti.

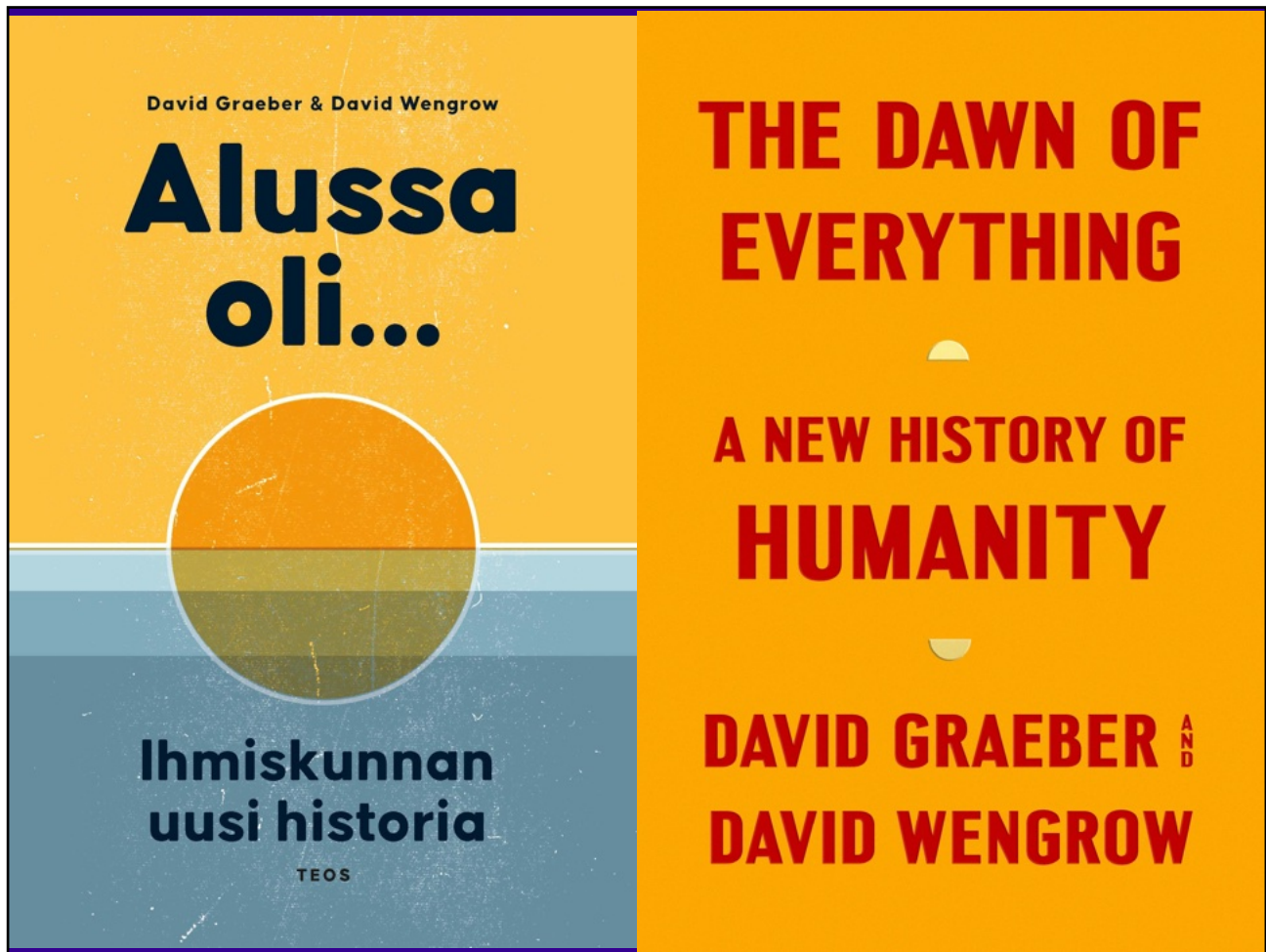
Taustalla Charles Darwinin uusi teoria evoluutiosta (1859): haluttiin ymmärtää, miten ihmislaji on kehittynyt.

Valkoista rotua pidettiin kaikin tavoin ylivertaisena. Muut sopivia orjiksi.

Toisaalta paikallisia on ymmärrettävä, jotta heidät on helpompi alistaa siirtomaavallan alle ja pitää kurissa.

Kolmanneksi tutkimusta motivoi sijoittaminen. Siirtomaakauppa edellytti infrastruktuurin rakentamista ja siihen sijoittavien oli tunnettava riskit.

Kuva: Daniel Franchi for Unsplash+

Jos on kiinnostunut imperialismin sortovallan kohteeksi joutuneiden kansojen ajattelutavoista, Graeberin ja Wengrow'n "Alussa oli... Ihmiskunnan uusi historia", esittelee ei-länsimaisten kulttuurien kirjoja ja erilaisia yhteiskuntajärjestyksiä eri aikakausina.

1900-luvulle asti havainnot perustuivat moneen kertaan välitettyihin ja väritettyihin kuulopuheisiin.

Muutos kohti nykyaikaista antropologiaa käynnistyi vasta reilu 100 vuotta sitten.

Saksalainen Franz Boas tutkimusretkellä Newfoundlandissa.

Boas jäi useaksi kuukaudeksi valaanmetsästystä harjoittavan Inuiitti-heimon luo. Boas opetteli heimon kielen ja ryhtyi keräämään heimon tarinoita. Kielen opittuaan Boas osoitti, että inuiitit ovat monitahoisia ja kompleksisia ihmisiä narratiiveineen ja arvoineen.

Boas luopui ihmislajin kehittymisen teoriasta. Teos "The Mind of a Primitive Man" (1911):

"Ainoa syy miksi valkoiset kuvittelevat olevansa muita parempia johtuu siitä, että he käyttävät oman kulttuurinsa mittapuita muiden mittaamiseen."

Väite herätti valtavasti kritiikkiä ja paheksuntaa.

Pitkän työhaun jälkeen Boas onnistui saamaan professuurin, ja koulutti merkittävän joukon antropologeja, mm Margaret Mead, Ruth Benedict, Gregory Bateson, Zora Neale Hurston jne.

Kuva: Getty Images

Osallistuva havainnointi

Bronislaw Malinowski tutki 1900-luvun alussa kula-järjestelmää Trobriandin saarella Polynesian saaristossa.

Kula: Polynesian asukkaiden monimutkainen kotiloiden, helminauhojen ja korujen vaihdantajärjestelmä.

Menetelmäksi Malinowski kehitti: osallistuva havainnointi (participant observation). On eri asia oppia kalastamisesta haastattelemalla verrattuna osallistumalla kalastusretkeen.

Mutta havainnoitsijan tärkeää säilyttää oman näkökulmansa, jonka puitteissa havainnointia tehdään.

Malinowski tarkkaili kula-vaihtoa järjestäytyneenä sosiaalisena rakenteena, jolla on tietyt toimintatavat ja tietyt vaikutukset kula-vaihtoa harjoittavassa yhteisössä.

Kula-vaihto on tärkeä, yhteisön eri saaria yhdistävä tekijä, jonka avulla luodaan ja ylläpidetään sosiaalisia suhteita. Vaikka olosuhteet ja esimerkiksi pukeutumisen muodit ovat tai olivat erilaisia Polynesiassa ja Euroopassa, voidaan kuitenkin samat sosiaalisen järjestyksen luomisen keinot tunnistaa kummassakin yhteisössä.

Osallistumisen merkitys

Malinowskin osallistuvan havainnoinnin menetelmä levisi nopeasti antropologian standardityökaluksi. Edward Evans-Pritchard, Meyer Fortes, Audrey Richards ja Edmund Leach, Claude Lévi-Strauss Brasiliassa ja Pierre Bourdieu Algeriassa.

Havaintoja ei lajitella etukäteen määriteltyihin lokeroihin, vaan niihin lokeroihin, joita havainnoitava yhteisö käyttää itse. Aineiston tulkinta (interpretation) ja ymmärtäminen (sense making) tärkeässä roolissa.

Tutkijalla on työhypoteeseja, esimerkiksi aiemman tutkimuksen perusteella, mutta usein hypoteesit osoittautuvat vääriksi, ja syntyy tilaisuus oivaltaa jotain uutta, tehdä uusia havaintoja.

Kuva: Getty Images

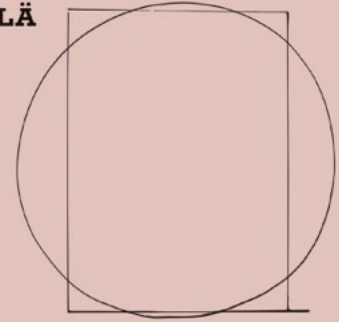
CHRISTIAN MADSBJERG / MIKKEL B. RASMUSSEN

USING THE HUMAN SCIENCES TO SOLVE
YOUR TOUGHEST BUSINESS PROBLEMS

THE MOMENT OF CLARITY

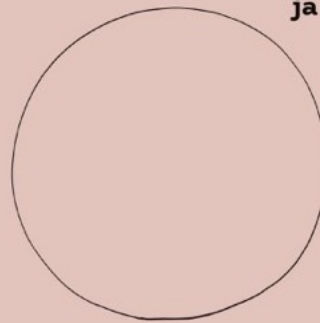
HARVARD BUSINESS REVIEW PRESS

MIKKO LESKELÄ

BISNES ANTROPOLOGIA

ja muut ihmistieteet
strategiatyössä

AL
MA

Teoksissa esimerkkejä
antropologian käytöstä
liiketoiminnan
parantamiseksi.

Case LEGO

Lego vaikeuksissa vuosituhanen taitteessa.

Kyselyihin perustuvat tilastot kertoivat, että lapset ovat kärsimättömiä ja kiireisiä. Täyden viikko-ohjelman lomaan helppoa viihdettä. Näiden perusteella Lego tuotti valmiita lego-paketteja. Huono menestys.

Epätoivoisessa tilanteessa antropologit mukaan tutkimaan miten ja miksi lapset leikkivät.

Tutkimuskysymys: "Mikä on leikin rooli lapsen elämismaailmassa?"

Kirjallisuuskatsaus + 6kk globaali kenttäjakso + usean kierroksen mittainen analyysivaihe

Photo by Ryan Wallace on Unsplash

Avainhavainto: Tietyllä tavalla kuluneet lenkkarit kertovat käyttäjän skeittaus-osaamisesta ja luovat sosiaalista arvostusta omassa viiteryhmässä, joka osaa lukea kuluneista tennareista skeittaustaidon ja -paneutuneisuuden tasoa.

Photo by Erik Hansman on Unsplash

TULOKSET

Lapset leikkivät

- saadakseen "happea"
- Koska arvostavat sosiaalisia hierarkioita
- Tullakseen taitaviksi
- Seurallisuuden vuoksi

UUSI STRATEGIA. Legolla päätettiin keskittyä lapsiin, joilla on motivaatio kehittää kykyjään ja rakennella. "Back to the Brick." Tuotevalikoima puolitettiin, sillä rakentaja ei tarvitse valmiita ratkaisuja.

Photo by La-Rel Easter on Unsplash

Miksi muotoiluanthropologiaa tehdään?

Muotoilun menestyksen takeeksi.

Muotoiluanthropologian (ja antropologiankin) "kenttä" voi olla mikä tahansa:

Vaatekaappi, olohuone

KITCHENS THE CULTURE OF RESTAURANT WORK

GARY ALAN FINE

UPDATED WITH A NEW PREFACE

With the Boys

Little League Baseball and Preadolescent Culture

Gary Alan Fine

Työpaikka, urheiluseura

SHAMUS RAHMAN KHAN

PRIVILEGE

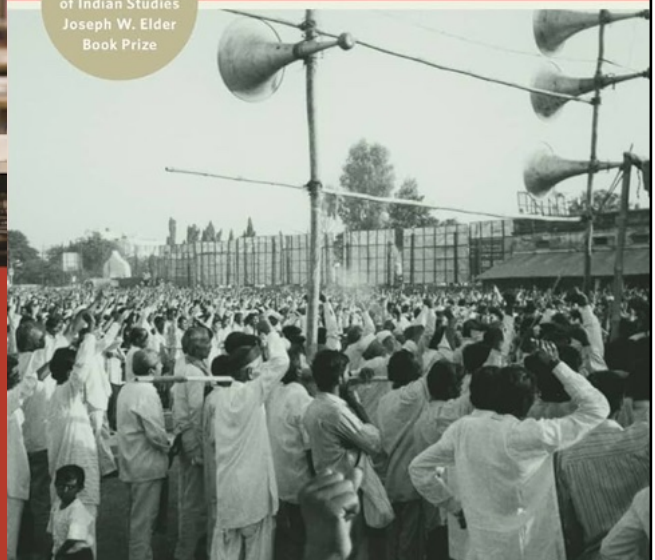
THE MAKING OF AN ADOLESCENT ELITE
AT ST. PAUL'S SCHOOL

Cultivating Community

INTEREST, IDENTITY, AND AMBIGUITY IN AN INDIAN SOCIAL MOBILIZATION

MICHAEL YOUNGBLOOD

Winner, the
American Institute
of Indian Studies
Joseph W. Elder
Book Prize

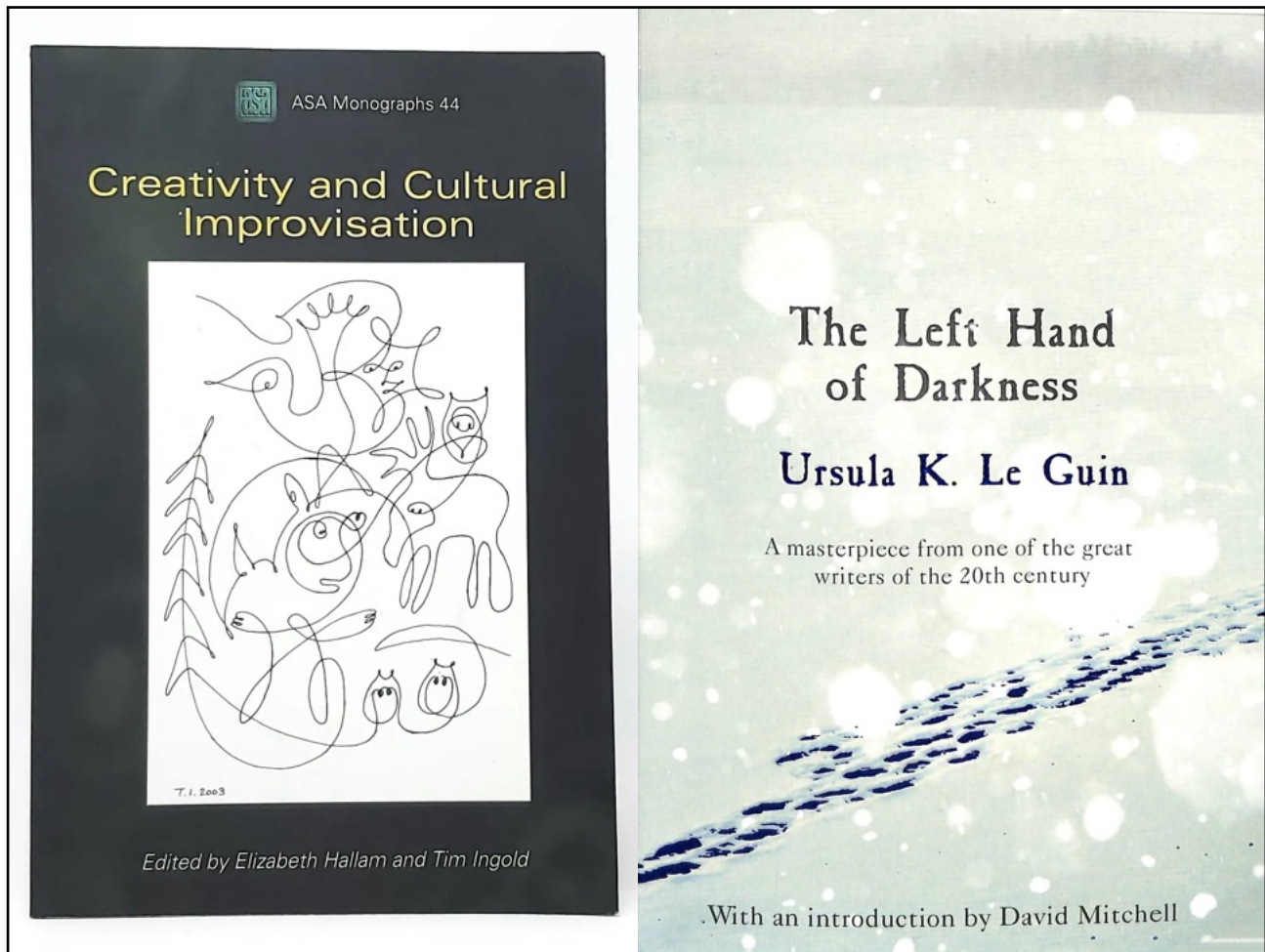
Yksityiskoulu, kansanliike

Tai leikkaussali.

Ilman muotoiluantropologiaa, suunnittelussa helposti keskitytään pelkästään tuotteen tai palvelun loppukäyttäjään.

Liika keskittyminen loppukäyttäjään on kuitenkin virhe, sillä yleensä monet muutkin osallistuvat tuotteen käyttämiseen.

Myös: Emansipatorinen tiedonintressi. Herättämiseksi, näkyväksi tekemisen vuoksi. Osallistamiseksi.

Esimerkiksi paljon muotoilun, taiteen, käsityön ja ympäristön teemoista kirjoittanut antropologi Tim Ingold on puhunut siitä että antropologiassa ei ole kyse ihmisten tutkimisesta vaan ihmisten kanssa tutkimisesta ja heidän kulttuurinsa näkyväksi ja tunnetuksi tekemisestä.

LeGuinin Pimeyden vasen käsi, *The Left Hand of Darkness*, kuvaa hienosti antropologia kenttätyössä, osallistuvana havainnoitsijana, joiden havaintojen kautta romaani tekee vähitellen lukijalle näkyväksi vieraan kulttuurin.

Arkisemmin näkyväksi tekeminen voi tarkoittaa sitä, että tehdään näkyväksi vaikkapa jonkin työpajatilan käyttäjien toiveet ja tarpeet.

Kriisiytymisen seurauksena. Halu "tehdä jotain!" Esim: Lego, edellä

Selvin ero antropologian ja muotoiluantropologian välillä on työn tuloksissa.

Antropologin työn tuloksena kirja tai artikkeli.

Muotoiluantropologin työssä ruokitaan suunnitteluprosessia ja artikkelit sivutuotteita.

Suhde aikaan.

Antropologia keskittyy siihen mitä on ollut ja mitä on.

Muotoiluantropologiassa katse on tulevassa. Tavoitteena kerätä aineistoa suunnittelu- ja kehitystyötä varten.

Kuva: Getty Images

THOUGHTLESS ACTS

TEABAG SUPPORT

WAYS THAT WE
ADAPT TO THE
WORLD WITHOUT
THINKING

Muotoiluun antropologiset menetelmät ja antropologinen, holistinen näkemys käyttäjästä tuli tunnetuksi IDEOn kautta.

IDEON Jane Fulton Suri valokuvasi erilaisia tapoja, joilla käyttäjät käyttävät muotoilua ratkaistakseen ongelmia, joita muotoilun käyttöön liitty.

Aikanaan ihmisten havainnointi heidän omissa ympäristössään oli uusi ja radikaali tapa hankkia käyttäjätietoa, sillä käyttäjäymmärrys perustui lähinnä suunnittelijoiden kuvitelmiin ihmisten toiminnasta.

Kuva:

<https://sketchplanations.com/thoughtless-acts>

Merkitykset, arvot, uskomukset, tieto

Haastattelu

Kontekstina luonnolliset toiminnan ympäristöt.

Muotoiluantropologian perustyökalut:

Haastattelu ja havainnointi

Haastattelu

Kun halutaan tutkia merkityksiä, arvoja, uskomuksia, tai saada asiantuntijalta tietoa, haastattelu ja kyselytutkimus ovat hyviä menetelmiä.

Ryhmä- tai yksilöhaastattelu

Suljettu, puoliavoin, eli teemahaastattelu, tai avoin

Aloita yksinkertaisilla, helposti vastattavilla lämmittelykysymyksillä. Päätä haastattelu abstraktilla, esimerkiksi tulevaisuutta koskevalla kysymyksellä

Muista aina koeajaa kysymykset ennen haastattelua

Varmista, että tallentimet toimivat ja tila on häiriötön

Sanatarkka litterointi on harvoin tarpeen

Toiminta, käytänteet ja vuorovaikutus **Havainnointi**

Kun halutaan tutkia toimintaa, käytänteitä ja vuorovaikutusta, on havainnointi hyvä menetelmä.

Havainnointi

Aktiivista eli osallistuvaa tai passiivista eli tarkkailevaa

Huomioitava ajoitus ja pääsy kentälle

Verrattuna tavalliseen katseluun, havainnointi tarkoittaa systemaattista, perinpohjaista ja dokumentoitua havaintojen keruuta.

Ajankäyttö vaihtelee paljon muutamasta päivästä useisiin vuosiin.

Kuvaile tapahtumat ja toiminnot

Dokumentoi:

Mitä tapahtuu? Mitä tehdään, miten liikutaan ja ollaan paikoillaan?

Millaisia ääniä paikassa kuuluu?
Mistä ne johtuvat?

Kuvaile toiminnan luonnetta
(ystävällistä, aggressiivista,
kiireistä...)

Onko ahdasta tai väljää? Onko
ryhmittymiä vai tasaista?

Kuvaile fyysinen ympäristö

Dokumentoi:

Missä olet?

Miten tämä paikka on samanlainen ja erilainen kuin muut vastaavat paikat?

Millainen on paikan yleinen tyyli?

Millaiset paikan piirteet voisivat vaikuttaa siihen, mitä siellä tapahtuu?

Dokumentointi

Kehitä muistiinpanotekniikka,
jota itse ymmärrät.

Täydennä ja vie koneelle
muistiinpanosi heti
havainnoinnin päätyttyä

Muistiinpanojesi on oltava
ymmärrettäviä vielä
vuosienkin kuluttua.

Jan Chipchasen The Field Study Handbook on hyvä käsikirja kenttätöön konkretiaan.

Paja-analogia: tutkimustaidot edustavat yhtä "pajaa", johon voi erikoistua.

Toisaalta, on hyvä olla yleiskäsitys, mitä eri pajoilla voi tehdä. Vaikka ei itse ryhtyisi tutkijaksi, on hyvä ymmärtää tutkimuksen hyödyt ja vaativuus.

Kuva: Mikko Raskinen

Kiitos, Tack!

© 2024

heidi.paavilainen@aalto.fi
& noora.yau@aalto.fi

Photo by Joe Caione on Unsplash

LITERATURE

Chipchase, Jan. 2017. *The Field Study Handbook*. San Francisco: Field Institute.

Drazin, Adam. 2021. *Design Anthropology in Context. An Introduction to Design Materiality and Collaborative Thinking*. New York: Routledge.

Duneier, Mitchell. 1992. *Slim's Table. Race, Respectability, and Masculinity*. Chicago: University of Chicago Press.

Duneier, Mitchell. 1999. *Sidewalk*. New York: Farrar, Straus and Giroux.

Duneier, Mitchell, Philip Kasinitz, and Alexandra K Murphy, eds. 2014. *The Urban Ethnography Reader*. New York: Oxford University Press.

Fulton Suri, Jane, and IDEO. 2005. *Thoughtless Acts? Observations on Intuitive Design*. San Francisco: Chronicle books.

Graeber, David, and David Wengrow. 2022. *Alussa Oli... Ihmiskunnan Uusi Historia*. Helsinki: Teos. EN: *The Dawn of Everything. A New History of Humanity*. 2021. Allen Lane.

Ingold, Tim. 2018. *Anthropology. Why it Matters*. Cambridge: Polity.

Jacobs, Jane. 1961. *The Death and Life of Great American Cities*. New York: Vintage.

Leskelä, Mikko. 2020. *Bisnesantropologia Ja Muut Ihmistieteet Strategiatyössä*. Helsinki: Alma Talent.

Madsbjerg, Christian, and Mikkel B Rasmussen. 2015. *The Moment of Clarity. Using the Human Sciences to Solve Your Toughest Business Problems*. Boston MA: Harvard Business Review Press.

Malinowski, Bronislaw. 1922. *Argonauts of the Western Pacific. An Account of Native Enterprise and Adventure in the Archipelagoes of Melanesian New Guinea*. Foreword By Adam Kuper. London: Routledge.

Tett, Gillian. 2021. *Anthro-Vision. A New Way to See in Business and Life*. New York: Avid Reader Press.

Youngblood, Michael, Benjamin Chesluk, and Nadeem Haidary. 2020. *Rethinking Users. The Design Guide to User Ecosystem Thinking*. Amsterdam: BIS.